

№1(5)
2025

ЎЗБЕКСТАН МАМЛЕКАТЛИК КОНСЕРВАТОРИЯСИ
НОКИС ФИЛИАЛИ

MUSIQA VA SAN'AT AXBOROTNOMASI / ВЕСТНИК МУЗЫКИ И ИСКУССТВА / BULLETIN OF MUSIC AND ART

MUZÍKA HÁM KÓRKEM ÓNER XABARSHÍSI

ILIMY-METODIKALÍQ JURNAL

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ
BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM INNOVACIYALAR
MINISTRILIGI
ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ MÁDENIYAT
MINISTRILIGI
ÓZBEKSTAN MÁMLEKETLIK KONSERVATORIYASÍ
NÓKIS FILIALÍ**

MUZÍKA HÁM KÓRKEM ÓNER XABARSHÍSÍ
Ilimiy-metodikaliq jurnal

MUSIQA VA SAN'AT AXBOROTNOMASI
Ilmiy-uslubiy jurnal

ВЕСТНИК МУЗЫКИ И ИСКУССТВА
Научно-методический журнал

BULLETIN OF MUSIC AND ART
Scientific-methodical journal

№ 1(5)/2025

SHÓLKEMLESTIRIWSHI:

Ózbekstan mámleketlik konservatoriyası Nókis filiali

Bas redaktor: – Allanbaev Rudakiy, *professor*

Juwaplı xatker: – Kamalova Difuza, *filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktori, docent.*

REDKOLLEGIYA AĞZALARÍ:

OZODBEK NAZARBEKOV – Ózbekstan Respublikası Mádeniyat ministri, professor;

AZIZBEK TURDIEV – Ózbekstan Respublikası Mektepge shekemgi hám mektep bilimlendiriw ministri máslahátshisi, filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktori (PhD);

BEGIS TEMIRBAEV – Qaraqalpaqstan Respublikası Mádeniyat ministri, docent;

KAMOLIDDIN URINBAYEV – Ózbekstan mámleketlik konservatoriyası rektori, professor;

OMONILLA RIZAEV – kórkem ónertanıw ilimleriniń kandidati, professor;

HIKMAT RAJABOV – professor;

ORAZALI TOSHMATOV – professor;

BAXT AZIMOV – pedagogika ilimleri kandidati, docent,

MUHABBAT TOLAXOJAEVA – kórkem ónertanıw ilimleriniń doktori, professor;

MARFUA XAMIDOVA - kórkem ónertanıw ilimleriniń doktori, professor;

BOLTABOY SHODIYEV - kórkem ónertanıw ilimleriniń doktori;

OZODA TOSHMATOVA - kórkem ónertanıw ilimleriniń doktori, professor;

SAYYORA ĞAFUROVA – professor;

OYDIN ABDULLAEVA – professor;

IRODA MIRTALIPOVA – kórkem ónertanıw ilimleri boyınsha filosofiya doktori (PhD);

PARAXAT MAMUTOV – kórkem ónertanıw ilimleri boyınsha filosofiya doktori (PhD);

QURBANBAY JARIMBETOV – filologiya ilimleriniń doktori, professor;

ALIMA BERDIMURATOVA – filosofiya ilimleriniń doktori, professor;

ZIYADA BEKBERGENOVA – filologiya ilimleriniń doktori (DSc), professor;

ALIMA PIRNIYAZOVA – filologiya ilimleriniń doktori (DSc);

YUSUPOV QONÍSBAY – pedagogika ilimleriniń doktori (DSc), professor;

UTEBAEV TAJIBAY - pedagogika ilimleriniń doktori (DSc), professor;

SEYTKASIMOV DAULETNAZAR - pedagogika ilimleriniń doktori (DSc);

ARTÍQBAY EREJEPOV – pedagogika ilimleri boyınsha filosofiya doktori (PhD), docent;

JAÑABAY MARZIYAEV – filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktori (PhD), docent;

Jurnal qaraqalpaq, ózbek, rus hám ingliz tillerinde baspadan shıǵarıladı. Jurnal Ózbekstan Respublikası Prezidenti Administraciyası janındaǵı Málimleme hám ǵalaba kommunikaciýalar agentligi tárepinen mámleketlik dizimnen ótkerilgen. №047569 4-oktyabr, 2022-jıl.

Ózbekstan Respublikası Joqarı Attestaciya Komissiyasınıń 2024-jıl 30-iyuldaǵı 358-sanlı qararı tiykarında jurnal 17.00.00-Kórkem ónertanıw ilimleri jónelisi boyınsha dissertaciya nátiýjelerin baspadan shıǵarıw ushın arnalǵan jetekshi ilimiy jurnallar qatarına kiritilgen.

Redaksiya mánzili: Ózbekstan mámleketlik konservatoriyası Nókis filiali Turan oypatı 29-jay.

E-mail: ozdknf@edu.uz, UZDK_Nukus@exat. Tel:551020540 Veb-sayt: <https://science.uzdknf.uz/>

ISSN-2181-4112

O‘ZBEK JADID DRAMATURGIYASI VA TEATRI

(“Padarkush” va “To‘y” dramalari misolida)

Kalimbetova S.A.

O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti Nukus filiali

Annotatsiya: Ushbu maqolada Behbudiyning “Padarkush” va Hoji Muin Shukrullo hamda Nusratulla Qudratullalarning “To‘y” nomli dramalari tahlil qilingan. Har ikkala dramada ham bilimsizlik oqibatida yuzaga kelgan isrofgarchilik va qotillik voqeasi orqali xalqning ongini ochishga harakat qilingan. Jadid dramaturgiyasida Turkiston milliy hayotida uchraydigan jaholat, isrofgarchilik, maishatparastlik kabi ma’naviy illatlar qoralanadi.

Kalit so‘zlar: O‘zbek jadid dramaturgiyasi, birinchi milliy drama, Behbudi, Hoji Muin Shukrullo, teatr.

Аннотация: В данной статье анализируются драмы Бехбуди “Падаркуш” и Хаджи Муина Шукрулло и Нусратуллы Кудратулло “Тўй”. В обеих драмах была предпринята попытка пробудить сознание народа через случай расточительства и убийства, вызванных невежеством. В джадидской драматургии осуждаются духовные пороки, встречающиеся в национальной жизни Туркестана, такие как невежество, расточительство и жадность.

Ключевые слова: Узбекская джадидская драматургия, первая национальная драма, Бехбуди, Хаджи Муин Шукрулло, театр.

Annotation: This article analyzes Behbudi’s “Padarkush” and Hoji Muin Shukrullo’s and Nusratulla Qudratulla’s dramas “Toy”. In both dramas, an attempt was made to awaken the consciousness of the people through the incident of extravagance and murder, which arose as a result of ignorance. In Jadid dramaturgy, such spiritual vices as ignorance, extravagance, and hedonism, encountered in the national life of Turkestan, are condemned.

Keywords: Uzbek Jadid dramaturgy, first national drama, Behbudi, Haji Muin Shukrullo, theater.

Kirish. O‘zbek jadid dramaturgiyasi va teatrini tadqiq etgan mutaxassislar mavzu bilan bog‘liq ilk tajribalar XX asrning 10-yillaridan boshlanganini qayd etadilar [5; 320]. Olimlar o‘zbek adabiyotida sahnalashtirish uchun yozilgan teatr asarlari (drama, tragediya, komediya) dastlab xalq teatr san’ati, keyinchalik rus dramaturgiyasi va teatri, Ozarbayjon dramaturgiyasi va teatri ta’sirida rivojlanganligini ta’kidlab, ularni ilmiy-nazariy jihatdan tadqiq etganlar.

Asosiy qism. Jadid ma’rifatparvarlari “Turon” teatr jamoasini tashkil etganlar, hatto jamoaning nizomini ham tayyorlaganlar. Bu borada adabiyotshunos

S.Ahmadning Millat homiysi maqolasidagi quyidagi soʻzlar ahamiyatlidir: “1913-yilning iyun-iyul oylarida Turon jamoasi norasmiy pyesasini sahnalashtiradi. Jamiyatning tashkiliy va targʻibot ishlarini Munavvar qori boshqaradi. Shuningdek, sahnalashtirilgan spektakl haqida maʼlumot beradi, shahar bogʻidagi yozgi teatrda bir marta spektakl namoyish etib, yuz soʻmga yaqin daromad keltirdi. Keyin oʻsha yilning avgust oyining sakkizinchi kuni Ramazon munosabati bilan Shayx Xovandi Tahur bogʻida birinchi marta Teatr bayrami boʻlib oʻtdi. Bayramning kirim-chiqimi quyidagicha boʻldi: sotilgan chiptalardan 1387 soʻm 54 tiyin...” (Munavvar qori mazkur hodisani Tataristonda chiqadigan “Quyosh” gazetasining 1913-yil dekabr sonida eʼlon qiladi.) Munavvar qori va uning doʻstlari shu tariqa hech kimning shikoyat va haqoratlariga qaramay koʻrsatgan saʼy-harakatlari jamiyatga ham, xalqqa ham foyda keltirdi. Ana shu maʼnaviy foyda tufayli yosh taraqqiyparvarlar buyuk inson Munavvar qori “Musulmon drama sanʼati havaskorlari jamoasi Turonni Chor hukumatiga qabul qildirishga muvaffaq boʻldilar. Hukumat hamjamiyati nizomi va Turon hamjamiyati nizomida quyidagicha eʼlon qilinadi:

A) xalq orasida sahna ishiga va hayriyaga muhabbat uygʻotish;

B) omma uchun spektakl sahnalashtirish orqali sogʻlom tomosha koʻrsatish;

C) Turkiston oʻlkasida istiqomat qiluvchi muhtoj musulmonlarga moddiy yordam koʻrsatish orqali ularning moddiy va maʼnaviy holatini mustahkamlash [4; 42]. Nizomda belgilab qoʻyilganidek, jadidlar sahna asarlarini yozib, ularni sahnalashtirish orqali ularning qalbida teatrga muhabbat uygʻotish, daromadlarini xayrli ishlarga sarflashni rejalashtiradilar. Shuningdek, jadid teatrchilari professional qalam bilan yaratilgan, adabiy jihatdan pishiq asarlarni sahnalashtirishni maqsad qilganlar. Ular teatrdan olgan daromadlari bilan kam taʼminlangan odamlarni rejali ravishda moddiy va maʼnaviy qoʻllab-quvvatlashni maqsad qilgan.

Jadid dramaturgiyasi va teatri rivojiga katta hissa qoʻshgan ijodkorlarning oʻzlari ham “Teatr nima?”, “Teatr haqida” nomli tanqidiy maqolalar yozishgan. Ularning nima uchun sahna asarlariga murojaat qilganliklari, oʻz asarlarini xalq eʼtiboriga havola etganliklari sababi, maqsadlari mana shu bitiklarda bayon etilgan. Mahmudxoʻja Behbudiy “Teatr nadur?” nomli maqolasida shunday yozadi: “Teatr ibratdir, teatr vaʼzxonadir, teatr qoralash odobidir. Teatr koʻzgu boʻlib, unda hamma narsa mujassam, koʻrgan koʻzlar koʻrib, quloqlar eshitib, himoyalanaadi. Xullas, teatr vaʼz-nasihat qiluvchi, zararli urf-odat, xulq-atvor, qabihlikni ochiq-oydin koʻrsatuvchidir” [1; 150]. Demak, Behbudiy teatr koʻzgu, ibratxona, vaʼzxona, adabxona ekanligini taʼkidlaydi. Jadid dramaturgiyasini tadqiq etgan Sh.Rizayev taʼbiri bilan aytganda, “Milliy maʼrifat nurlari bilan uygʻotib, ozodlik va taraqqiyot nashidasini istagan jadid ziyolilari oʻz faoliyatlarida teatrni eng

muhim amallardan biri sifatida ko'rdilar va bu yo'lda sa'y-harakat qilib, juda qisqa vaqt ichida aniq natijalarga erishdilar" [5; 51].

Ma'lumki, ilk o'zbek dramasi Mahmudxo'ja Behbudiy nomi bilan bog'liq. Behbudiyning "Padarkush yoxud o'qimagan bolaning holi" (1911) asari o'zbek teatrining ilk namunasi hisoblanadi. Mazkur drama jami uch pardadan iborat ilk milliy tuzilmadir. Dramada janob, Toshmurod (janobning o'g'li, 15-17 yosh), Xo'ja (yangi fikrli, 30-40 yosh), Oydin (millatchi musulmon), Xayrulla (janobning kotibi, 18-20 yosh), Tangako'l (janobning qotili), Davlat bilan Nar (to'da), Liza (rus ayoli), Artun (arman qovoqxonachisi), Pristuf, Boybicha (janobning xotini, 35-40 yosh) kabi personajlar ishtirok etadi.

Ilk sahna asari "Padarkush"da otasining qotiliga aylangan savodsiz Toshmurodning, boy xonadonining dramasi aslida Turkiston dramasi sifatida ko'rsatiladi. Behbudiy ta'lim olmagan bolaning xatti-harakatlari, ota va o'g'ilning bilimsizligini ko'rsatish orqali davrning ulkan fojiasiga e'tibor qaratmoqchi. Zero, drama qahramoni Oydin tilidan aytilgan ushbu so'zlar jadid ma'rifatparvarlarining asl maqsadini, amalga oshirmoqchi bo'lgan ma'naviy islohotlarini isbotlovchi xususiyatga ega. Bugun biz yashayotgan zamon yangi va o'zgacha. Bu zamonda ilm-u hunarsiz xalq vaqt o'tishi bilan boyligi, yeri va asbob-anjomlaridan tashqari ahloqi va obro'sini ham yo'qotadi, hatto dini zaiflashadi. Shuning uchun biz musulmonlarni o'qitishga harakat qilishimiz kerak, chunki bizning sharif dinimiz foyda beradigan har qanday ilmni beshikdan to qabrgacha talab qilishni bizga farz qilgan. Bu hukm shariat hukmi hisoblanadi. Biz musulmonlarga, xususan, bu zamonda ikki xil bilimdon kerak: biri diniy olim, ikkinchisi zamoniy olim. Diniy olim: imom, xatib, mudarris, muallim, qozi, muftiy bo'lib, u xalqning diniy, axloqiy va ma'naviy ishlariga mas'uldir. Bu sinfga kiradigan talabalar avval Turkiston va Buxoroda ilmiy, diniy ilmlarni va arab tilini, biroz rus tilini o'rganib, so'ngra Makka, Madina, Misr va Istanbulga borib, diniy ilmni xatm qilsinlar yoki yetuk mulla bo'lsinlar, tushundingizmi, janob? [2; 43]. Oydin tilidan aytilgan bu fikrlarda Behbudiy Turkiston va turkistonliklar, musulmonlarning ilmsizlik tufayli katta fojiaga uchrangani, millatning axloqiy, diniy jihatdan zaiflashib, obro'sini yo'qotgani muhim ijtimoiy, ma'naviy-axloqiy muammo sifatida ilgari surilgan. Behbudiy bu katta bo'lmagan drama bilan xalqning ko'zini ochmoqchi. Millat farzandlarini tarbiyalamasa, o'qitmasa, jamiyat va yurt jaholat botqog'iga botishini, o'g'il o'z otasiga, qiz o'z onasiga pichoq tortishini, fojialar zanjiri ketma-ket kelishini ta'kidlaydi.

Dramaning sahnalashtirilishi munosabati bilan o'zbek teatrida jonlanish yuz berdi. Behbudiyning Turkiston xalqining ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy hayotidagi jaholat muammosini ochib bergan ilk dramasidan so'ng Abdulla Qodiriy "Baxtsiz kuyov", Nusratulla Qudratulla va Hoji Muin Shukrullo "To'y", Abdulla Badriy

“Jivonmerg”, Hoji Muin “Eski maktab”, “Yangi maktab”, “Mazlum xotin” nomli dramalarini yozdilar. Mazkur dramalar tom ma’noda jadid adabiyotining muhim strategik ideallarini, adabiy-estetik tamoyillarini ifodalagan. Ularning har biri jadidlarning jamiyatni tag-tomiri bilan isloh qilish istagi asosida qalamga olingan. Har bir dramada Turkiston va turkistonliklarning ijtimoiy, ma’naviy-ma’rifiy, siyosiy hayotiga oid muammolar qalamga olingan.

Jadid dramalarining qay biriga qaramang, har birida, albatta, “Turkiston hayotidan olingan” jumlasiga duch kelasiz: “To’y. Turkiston hayotidan olingan 4 pardali teatr risolasi” (N.Qudratulla, Hoji Muin), “Baxtsiz kuyov. Turkiston hayotidan olingan 4 pardalik drama” (A. Qodiriy), “Chivonmerg. Turkiston hayotidan olingan 4 pardalik drama” (A.Bedriy). Hatto, Behbudiyning “Padarkush yoxud o‘qimagan bolaning holi. Turkiston hayotidan olingan ibratnoma” deyishida jadidlar birlashib, ijtimoiy muammolarni xalq ko‘z o‘ngida jonlantirishga, shu yo‘l bilan odamlarning dunyoqarashiga, ma’naviyatiga ta’sir o‘tkazishga harakat qilganliklari anglashiladi.

Jadid dramaturglari qalamga olgan qahramonlar va sahnalarda bilimsizlik, to’y va motam marosimlarida uchraydigan tuturuqsizlik, tekinxo‘rlik, o‘yin-kulgiga ruju qo‘yish oqibatlarini, giyohvandlik kabi illatlar qoralanadi. Tabiiyki, mazkur dramalarda bilimdon, millatparvar, taraqqiyparvar, ma’rifatparvar insonlar bo‘lgan Oydin, Xo‘ja, Mirzo, Jadid obrazlari ham borki, ular xalqning bilimli bo‘lishiga, yetuk shaxs sifatida jamiyatda sog‘lom o‘rin topishiga yordam beradi.

To‘ydagi Abdulahad (janobning yordamchisi, 20 yoshda), Imom (30 yoshda), Muxtor (ellikboshi, 50 yoshda), Eshnazar (ayg‘oqchilarning bobosi, 35 yoshda), Qidirbay (janobning do‘sti, 60 yoshda), Hojiboy (janobning qishlog‘ida yashovchi chol, 80 yoshda), Mirza (bankir, 25 yoshda), qo‘shiqchi, Boybicha (janobning sunnat qilinadigan o‘g‘li, 12 yoshda), Arzuqul (25 yoshda, tayfa), O‘lmas (25 yoshda, barzangi yigit), Tesha (20 yoshda, tayfaning do‘sti) kabi personajlarga duch kelamiz. Yozuvchi o‘z asarida Turkiston hayotidagi eng muhim muammolardan biri bo‘lgan to‘ylardagi betakalluflikni qalamga oladi. Rais bo‘lgan janob o‘n ikki yashar o‘g‘lining sunnat to‘yiga dasturxon yozib, Muxtor, Eshnazar, Imomlar bilan kelishib, katta mablag‘ sarflaydi. Natijada u bankdan olgan pulini to‘lay olmay bankrot bo‘ladi. Janobning o‘z so‘zlari bilan aytganda, u “xalq oldida sharmanda bo‘ladi”. Yozuvchilar to’y bilan bog‘liq dabdaba, isrofgarchilik, ortiqcha urf-odatlar va illatlarni ommaga taqdim etish orqali janobning kasodga uchrashi va xonavayron bo‘lishini misol qilib ko‘rsatadilar va bu bilan ommaning ko‘zini ochishga harakat qiladilar.

Jadid dramaturglari To’y dramasi orqali millat hayotiga chuqur singib ketgan odatlarni fosh etadilar. Afsuski, bu odatlar bugun ham davom etmoqda va hech qachon to‘g‘rilangani yo‘q.

Birinchi pardada “maslahat vaksinasi” uyushtirilar ekan, fikri, dunyoqarashi moddiylikka asoslangan, millat kelajagini hech o‘ylamaydigan ma’naviy tuban muhtaram janobga shunday deydi: “Albatta, men mahalla saylagan ellikboshi bo‘laman. Qayerdagi to‘y yoki aza bo‘lsa, o‘sha yerga borganman, quruq ovqat yeganman yoki mato sovg‘a qilganman. Siz mahallaning boyi sifatida kichkina to‘y qilsangiz, yigitlar: “Filonga qarang, kichkina to‘y qilib, bizga hech narsa bermabdi. Holbuki, mahalla oqsoqoli bizning to‘ylarimizda hech bo‘lmaganda qand, gazlama olmasdan ketmaydi. Haqiqatan ham shunday. Agar siz katta to‘y qilsangiz, janob ekanligingiz isbotlanadi, nomingiz butun dunyoga tarqaladi. Siz bizning obro‘-e’tiborimizni saqlagan bo‘lasiz. Shunday emasmi, janob?” [5; 153]. Mahalla oqsoqoli bo‘lgan odamning fikrlash qobiliyati shu darajaga yetadi. Behbudiy burnining uchidan narini ko‘rolmaydigan, qoloq, hamma narsani pul bilan o‘lchaydigan, obro‘-e’tibor katta-katta to‘ylar, ziyofatlar uyushtirish bilan qo‘lga kiritiladi, deb ishonadigan bir guruh ma’naviyatsiz odamlarni jonlantiradi. Mahalla oqsoqoli to‘yni kattalashtirishni taklif qilar ekan, Hitap Dede to‘yda albatta nasha va ko‘ngilxushlik bo‘lishi kerakligini ta’kidlaydi. Eshnazar ko‘pkari uyushtirishni tavsiya etadi. Xalqning boshida turgan bu odamlarning ma’naviy dunyosi chiriganligi ularning takliflaridan yaqqol anglashilib turibdi. Ularning orasida yolg‘iz Mirzo boyga qarab: “Janob amaki! Bu to‘y sunnatdir. Uni ado etish uchun o‘n besh ming so‘m sarflab, to‘y qilish shart emas. Sunnat to‘yini o‘tkazmaslik bilan odamni ayblab bo‘lmaydi. To‘y-ma’rakalarda pul sarflash odati faqat bizning Turkistonda mavjud. Boshqa mamlakatlarning musulmonlari hech qachon bunday ahmoqlikni qilmaydilar” [5; 161]. Afsuski, chirigan kallalar Mirzoning bu so‘zlarini inobatga olmaydilar. Drama atrofidagi kishilarda ufqi keng bo‘lgan Mirzoning mana bu monologi bilan yakunlanadi: “Mirzo (halqaga afsuslanib qaraydi) - Oh! Oh! Biz turkistonlik musulmonlar bunday jaholatdan qachon qutulamiz? Bilimsizlik bizni ichkilikboz, aroqxo‘r, ahmoq va befarosat qilib qo‘ydi. Oxir-oqibat, u obro‘sizlanib, xonavayron bo‘ldi. Boshqa xalqlar topgan tutganlarini ilm-u ma’rifatga, din-u millat yo‘lida sarflab, tobora taraqqiy etib borayotgan bir paytda biz johilligimiz va nodonligimiz tufayli topganlarimizni, hatto yer-suvimizni, uy-joyimizni sotib, to‘y-hasham, motam va o‘yin-kulgularga sarflab, oxir-oqibat boshqalarning bir burda noniga muhtoj bo‘lib qolmoqdamiz. Agar biz, musulmonlar, bu imkoniyatlardan foydalanmay, to‘y-hashamlarda, motamlarda sustkashlikni davom ettirsak, tez orada juda ayanchli ahvolga tushib qolamiz [5; 170-171].

Xulosa. Mirzoning so‘zlarida jadid ma’rifatparvarlarining ijtimoiy-estetik ideallari aks etgan. Jadidlar Turkiston va turkistonliklarning jaholatga to‘la dunyosi va hayotini o‘z inshootlaridan andoza olib, xalq e’tiboriga havola etishga harakat qildilar. E’tibor berilsa, jadid teatrida ma’rifatparvar, ongli, taraqqiyparvar,

qahramonlar nutqida qadimgi Sharq adabiyotiga xos va'z usuli qo'llanilgan. Jadidlar xalqni uyg'otish va tarbiyalash uchun o'z asarlari va qahramonlariga pand-nasihat, va'z-nasihat unsurlarini singdirganlar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Behbudiy M. (tanlangan asarlar) – T., O'zbekiston, 1997.
2. Karimov N. Mahmudxo'ja Behbudiy hayoti, faoliyati, taqdiri. - T.: 2022.
3. Qosimov B. Milliy uyg'anish: jasorat, ma'rifat, fidoyilik. - Tashkent: Ma'naviyat, 2022.
4. Munavvar qori Abdirashidxonov: Men sendamen. T.,2023.
5. Rizayev Sh. "Jadid dramasi" - T.: 1997.

MAZMUNÍ

MUZÍKATANÍW

1	Ходжаметова Г.И. КАРАКАЛПАКСКАЯ ТРАДИЦИОННАЯ МУЗЫКА КАК ПЕРВООСНОВА СОЧИНЕНИЙ ФОРТЕПИАННОЙ МУЗЫКИ	3
2	Charshemov J. P.XINDEMITNING “LUDUS TONALIS” TSIKLINING GARMANIK TAXLILI	10
3	Мухаммедниязов К.Т. ИЗУЧЕНИИ ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМОСВЯЗИ МУЗЫКИ И СЛОВА НА ПРИМЕРЕ «ПОЭТИКИ» АРИСТОТЕЛЯ	16
4	Abatbaeva R.O. XX ASRNING IKKINCHI YARMIDA QORAQALPOQ MUSIQASI	22
5	Саидхонов А.С. ДВЕНАДЦАТЬ ГРАНИ СОВЕРШЕНСТВА (На примере трансцендентные этюды Ференца Листа)	29
6	Жумабаев А.Е., Муратбаева А.А. МУЗЫКАЛЬНАЯ ФОЛЬКЛОРИСТИКА	42
7	Saburova U.M. LYUDVIG BETHOVEN IJODIDA VARIATION SHAKL	48

KÓRKEM ÓNER

8	Allanbaev R.O. QORAQALPOQ KOMPOZITORLARI ASARLARIDA MUSIQIY DRAMALAR	53
9	Abdullaev F., Muratbaev A. QARAQALPAQSTANDA DEMLI ORKESTRINIŇ DÚZILIWI HÁM ONIŇ RAWAJLANIŇW BASQIŠHLARI	59
10	Qurbanazarov P. DAMLI CHOLG‘ULAR VA ULARNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	65
11	Shermatov K.E. BUYUK ALLOMALAR ABU ALI IBN SINO VA ABU NASR FAROBIYLARNING MUSIQIY MEROSI	73
12	Abdullaeva U., Razatdinova A. KOMPOZITOR KEŇESBAY ABDULLAEVTIŇ QARAQALPAQ XALIŇ NAMALARINIŇ RAWAJLANIŇWIŇA QOSQAN ÚLESI	80
13	Александрова О.А. ПАМЯТИ ОПЕРНОГО ПЕВЦА КУРКМАСА МУХИТДИНОВА	86
14	Allaniyazov B. SKRIPKANING TARIXIY RIVOJLANISH JARAYONI	91
15	Erejepov A.A. QARAQALPAQ BAQSISHILIQ MEKTEPLERINIŇ ATQARIWSHILIQ KÓRKEM ÓNERI ÓZGESHELIKLERI HAQQINDA	98

16	Kamalova G.M. HIKMAT RAJABOVTIŇ DÓRETIWSHILIGINE TÁN ÓZGESHELIKLERI	104
17	Dosimbetov B.X. CHOLG‘U IJROCHISINI KONSERT VA SAHNA NAMOIYISHIGA TAYYORLASHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	113
18	Zuxurov M.M. DIRIJYORLIQTA QOL HÁREKETLERINIŇ DURIS ATQARILIWI HÁM OLARDI RAWAJLANDIRIW	120
19	Embergenova G.A., Yo‘ldoshev L.E. XOR ASARLARINI TAHLIL QILISH OMILLARI	130
20	Paxratdinova L.Sh. SKRIPKA SAZ ÁSBABÍ TARIYXÍ	136
21	Karimova I.I. SKRIPKA SAZ ÁSBABÍNA SHÍĠARMA JAZĠAN DÓRETIWSHILER HÁM PROFESSIONAL ATQARÍWSHÍLAR ÁHMIYETI	145
22	Rejepov Sh.B. ĠAYÍP DEMESINOVTIŇ FORTEPIANO DÓRETIWSHILIGI (“Prelyudiya”lari misalında)	153
23	Mamutov P.A. TEATRDÍŇ TARIYXÍY QÁLIPLESIW HÁM DRAMATURGIYANIŇ RAWAJLANIW BASQÍSHLARÍ	159

MUZÍKA PEDAGOGIKASÍ

24	Umarova V.A. MUSIQA-IJROCHILARNI TANLOVLARGA TAYYORLASHDA USTOZ VA OILANING ROLI	164
25	Tnibaev P.K. DAMLI CHOLG‘ULARNI TALABALARGA O‘RGATISH: PEDAGOGIK YONDASHUVLAR VA METODLAR	169
26	Элмуродова Г.А. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНИКИ ПО ПРЕДМЕТУ ФОРТЕПИАНО (НА ПРИМЕРЕ ЭТЮДОВ К. ЧЕРНИ)	173
27	Iseev R. FORTEPIANO ATQARÍWSHÍLÍĠÍŇDA POLIFONIYA JANRÍNIŇ AHMIYETI. POLIFONIYALÍQ SHÍĠARMALAR USTINDE JUMÍS ALÍP BARÍW	180

JÁMIYETLIK-GUMANITAR PÁNLER

28	Jabbarov I.A., Bazarbaeva N.I. MOBILE APPLICATIONS AS A CONTEMPORARY INSTRUMENT FOR ENHANCING ENGLISH LANGUAGE LEARNING	187
29	Marziyaev J.K. JOQARÍ OQÍW ORÍNLARÍŇDA JURNALIST QÁNIGELERDI TAYARLAW	194
30	Kalimbetova S.A. O‘ZBEK JADID DRAMATURGIYASI VA TEATRI (“Padarkush” va “To‘y” dramalari misolida)	201

MUZÍKA HÁM KÓRKEM ÓNER
XABARSHÍSÍ
Ilimiy-metodikalıq jurnal